

Punkt 10 Verksamhetsnyttan med specialistpsykologer och PLA

Hösten 2023 initierade regeringen en ny "Behörighetsutredning" (S 2023:10 Behörighet och yrkesreglering inom hälso- och sjukvård och tandvård), den första sedan 2009. Utredningen ska bland annat ge departementet förslag på vilka nya legitimationsyrken och specialistryken som behöver regleras i lagstiftningen. Detta sker också i en tid när Förbundsstyrelsen fattat beslut om en ny inriktning för specialistutbildningen: att förbundet gradvis ska lägga över huvudmannskapet för utbildningen på annan part.

Förbundet arbetar intensivt för att påverka utredaren att föreslå en reglering av specialistpsykologyrket i Patientsäkerhetslagen och genom föreskrifter av Socialstyrelsen. I det påverkansarbetet har vi tagit fram olika underlag till utredaren: bland annat har vi följt upp våra tidigare kartläggningar om **antalet** specialisttjänster och PLA-befattningar i regionerna. Vi har även kartlagt hur chefer och andra ledningspersoner ser på **verksamhetsnyttan** med specialisttjänster och PLA.

Resultaten av dessa undersökningar presenteras i tre rapporter till Rådskonferensen (se bilagor). Sammanfattningsvis har på senare år en betydande ökning av antalet specialisttjänster och PLA-befattningar skett i regionerna. Chefers och andra ledningsansvarigas syn på verksamhetsnyttan med specialisttjänster, med en framtida nationell reglering av specialistutbildningen, och med PLA, får totalt sett ses som mycket god.

Även om utredaren säger nej till en nationell reglering, är driften av specialistutbildningen på väg bort från förbundet. Om befattningarna kommer att fortsätta att öka i regionerna, och även etableras i fler regioner än idag, kommer sannolikt också olikheterna gällande innehåll och villkor för bägge befattningarna att öka, ur ett nationellt perspektiv. Mot bakgrund av alla förändringar som sker är det viktigt att förbundet har en uppfattning om hur vi tycker att specialist- respektive PLA-rollen bör vidareutvecklas och hur de förhåller sig till varandra. På Rådskonferensen kommer följande två frågeställningar att diskuteras.

Den ena frågeställningen gäller specialistpsykologyrket som sådant. Hur ser förbundet på den övergripande nyttan för samhället? Specialistbefattningar finns bara i hälso- och sjukvården, med något undantag (däremot finns *PLA* utanför sjukvården, inte minst i elevhälsan). Och den nationella reglering vi eftersträvar för specialistpsykologyrket bygger i grund och botten på medborgarnas rättmätiga krav på **patientsäkerhet**. Ser vi på specialistnyttan på ungefär samma sätt som nyttan med specialisläkare: en specialisläkare får **självständigt** genomföra vissa mer avancerade insatser, insatser som kräver en formell specialistutbildning för att kunna levereras, så att **kraven på kvalitet och patientsäkerhet efterlevs**? Bör denna princip gälla även för specialistpsykolog?

Den andra frågeställningen gäller hur psykologiskt ledningsansvar, PLA, bör förhålla sig till specialistpsykolog. Den reglering som finns för PLA härrör inte från Patientsäkerhetslagen, utan från Hälso- och sjukvårdslagen, där verksamhetschefens ansvar anges. En verksamhetschef får ge i uppdrag, åt någon som har kompetens, att fullfölja enskilda ledningsuppgifter. I fallet PLA ges denne i uppdrag att leda den psykologiska verksamheten. Precis som det inte finns några

kompetenskrav för Verksamhetschef, finns det inga krav på specialistkompetens för en PLA. Vissa regioner applicerar dock detta krav, andra inte. Hur ser förbundet på detta? Ska det vara ett självklart krav att en PLA är specialistkompetent, rentav att PLA är "nästa steg" i kompetensstegen efter specialisttjänst? Eller finns det tvärtom fördelar med att det inte alls är så, utan att PLA och specialist bör betraktas som parallella karriärvägar?

BILAGOR

Rapport Specialisttjänster och PLA 2023

Rapport (kortversion) verksamhetsnyttan specialisttjänster 2024

Rapport (kortversion) verksamhetsnyttan PLA 2024